

NARODNI
DOM
MARIBOR

KONCERTNA
POSLOVALNICA

Komorni cikel 2018/2019

5. abonmajski koncert

Dvorana Union, Maribor, 23. april 2019 ob 19.30

IRENA GRAFENAUER, flavta

MATE BEKAVAC, klarinet; **MAIRÉAD HICKEY**, violina;

BOŽENA ANGELOVA, violina; **GEA PANTNER**, viola;

JAKA STADLER, violončelo; **JOŠT LAMPRET**, kontrabas;

PER RUNDBERG, klavir; **KLAUS JÄCKLE**, kitara;

MIA SKRBINAC, pripovedovalka

SPORED

Sapa ljubezni in čarovnija izdiha

Gabriel Mourey: *Psiha*, odlomek
Claude Debussy: *Syrinx* za solo flavto

Džalal al-Din Rumi: *Kjer vse je glasba*
Georges Bizet: Medigra iz 3. dejanja opere *Carmen*
za flavto, klarinet, godala in harfo

Džalal al-Din Rumi: *Čuj trsno flavto*
Johann Sebastian Bach: Arija »Usmili se, moj Bog«
iz *Matejevega pasijona* za flavto, duduk in godala

Odlomek iz indijske *Sutre*
Arthur Lourié: *Prečna flavta in violina*

France Prešeren (prepesnil): *Črni kos*
Olivier Messiaen: *Črni kos* za flavto in klavir
Grigoraš Ironică Dinicu: *Škrjanček* za piščal in godala

Wolfgang Amadeus Mozart (prir. J. N. Wendt):
Odlomki iz opere *Čarobna piščal*, za flavto in godalni trio
»Kako močan je tvoj čarobni zven«
»Vse čuti radost ljubezni«
»Ah, čutim, preč je z njo«
»Dekle ali ženica«

***

Matija Krečič: *Zgodba o rojstvu flavte hokagapi*
(krstna izvedba) za indijanske piščali, godalni kvintet in klavir

Improvizacija na fujari (slovaška piščal)

Erwin Schulhoff: Rondino iz *Concertina*, za flavto, violo in kontrabas

Mihio Mijagi: *Pomladnemu morju*
Mihio Mijagi: *Morje spomladi*, za flavto in kitaro

»Krišnina flavta« iz *Sutre*
Albert Roussel: Krišna iz *Igralcev na flavto*, op. 27,
za flavto in klavir

Kahlil Gibran: *Podaj mi flavto in zapoj* z improvizacijo

Johann Wolfgang von Goethe: *Ovčarjeva tožba*
Carl Maria von Weber: *Ovčarjeva tožba* iz *Tria v g-molu*,
op. 63, za flavto, violončelo in klavir

S. W. Melvin: *Nomadska flavta*
Zajdi, zajdi, makedonska ljudska pesem
(prir. M. Bekavac za piščal in kitaro)
Prošeta se Jovka Kumanovka, makedonska ljudska pesem
(prir. M. Tadić za flavto in kitaro)
Lautari, splet moldavske ljudske glasbe

E. Cormon, M. Carre: odlomek iz libreta *Iskalci biserov*
Osvaldo Golijov: *Uspavanka in doina* za flavto, klarinet,
violino, violo, violončelo in kontrabas

Sapa ljubezni in čarovnija izdiha

Mate Bekavac

Nisem ne muzikolog ne umetnostni zgodovinar, zato si morda lahko nekoliko lažjega srca privoščim nekaj nestrokovnih in bolj osebno obarvanih spoznanj ter neobičajen format koncertnega lista.

Pred leti sem v drugi epizodi filma *Zgodbe iz New Yorka*, ki ga je režiral Martin Scorsese, slišal zgodovinski citat o moči flavte, ki bo povzet tudi na začetku našega koncerta. Od takrat se je porodila moja radovednost, želja in ...

Čeprav se bom na koncertu prvič in morda zadnjič poigral z nekaterimi sorodnicami flavte, ne bom nikoli flautist, še manj pa multiinstrumentalist. Moj glasbeni prispevek je tokrat skoraj ljubiteljski, resnično intimen (vezan le na ta projekt!), v obliki zvočnih razglednic, miniaturnih intermezzov iz »dežel flavte«.

Koncert *Sapa ljubezni in čarovnija izdiha* je netipičen glasbeno-literarni dogodek in moj poklon flauti, temu prastaremu glasbilu, katerega »pragene« vsi nekako nosimo v sebi, ne da bi se tega zavedali, in flautistki Ireni Grafenauer, ki nas s svojim poslanstvom, služenjem z ljubeznijo ter s povezanostjo med višjim in zemeljskim bogati že več kot pol stoletja.

Poskušal sem ustvariti rdečo nit in sestaviti program, v katerem bi skozi čas in prostor, z glasbo in besedo, s flavto in vsaj z delom njene družine zaokrožil svet in potoval skozi čas ter bil del tega duhovnega doživetja. Brez meja, rutine in konvencionalnosti, brez okvirov spodobnosti. O flauti torej, o Ireni, a tudi o vsakem izmed nas. O naših notranjih tišinah in krikih, ki zvečine ostanejo nemi in

puščajo sledi le v naši tihi notranjosti.

Zven flavte ne pozna ne meja ne ranga, od nekdaj so ga poznali tako revni kot bogati, pastirji, kralji in plemiči (pomislimo samo na številne zgodovinske ali božanske osebnosti, ki so igrale flavto: starokitajski filozof Konfucij, pruski vladar Friderik Veliki, hindujski bog Krišna, nemški pesnik Friedrich Hölderlin pa skladatelj Peter Iljič Čajkovski, Gaetano Donizetti in Hector Berlioz idr.).

Njena privlačnost je univerzalna in prvinska, nekako kot klic prazvoka.

Ne poznam inštrumenta, ki bi zmozel bolj neposredno (brez ustnikov, žic, membran in lokov, palic ali jezičkov) izvabiti zvok iz materije. To votlo telo lahko ob stiku s človeškimi ustnicami, ki iščejo s pomočjo daha in izdiha – kot s poljubom – tisto »sladko točko«, ki pod ustreznim kotom in pritiskom na ustnice ter odprtino na flauti in nemotenim nihanjem zraka pripelje do rojstva tona ali celo zveneče čarovnije, včasih tudi do zvočne ekstaze, hipnoze, omame in orgazmičnosti (če uporabim zgolj nekaj »zgodovinskih terminov«, ki so danes žal le redko povezni z igranjem na flavto).

Njene glavne vloge bi lahko razdelili na pastoralne, obredno-duhovne in ljubezenske. Ti trije aspekti so rdeča nit našega koncerta. Poizkusil sem zajeti nekaj najbolj reprezentativnih skladb, vsaj malo prilagojenih danim okvirom in zasedbi, njim ob bok pa postaviti nepričakovano, manj znano, celo šokantno. Nasprotja, ki o istem govorijo z drugo govorico, povezuje pa jih govorjena beseda, ki ustvarja nekakšno melodramo o flauti. Tako je nastal naš glasbeno-literarni dogodek, ki v svoji srčiki nosi seme, ki lahko vzkljuje v vsakem poslušalcu, ne zgolj ob poznavalskih ušesih.

V prvem delu bo zazvenelo nekaj znanih del, ki neposredno orišejo vloge flavte, ki sem jih omenil. Z Debussyjevo skladbo *Syrinx* se prej ali slej sreča vsak flavtist, le malo pa jih ve, da je del glasbe za gledališko igrano *Psiha* G. Moureyra. Prav tako se z intermezzom iz opere *Carmen* na svoji poti sreča vsak orkestrski flavtist in tudi operni ljubitelj. Messiaenov *Črni kos* odraža skladateljevo ljubezen do ptic in takrat nastalo povsem novo glasbeno govorico, ki je vplivala na mnoge nadaljnje generacije skladateljev. Ime ruskega skladatelja A. Louriéja pa je danes na žalost precej neznano, ostalo je v senci njegovega sodobnika in prijatelja Igorja Stravinskega.

Arija iz *Matejevega pasijona* J. S. Bacha bo ob tej priložnosti prvič zazvenela s flavto in dudukom (armensko piščaljo, ki se kljub svoji nepopolnosti zelo ganljivo približuje zvenu človeškega glasu). In nazadnje – zgodba o flavti brez Mozartove *Čarobne piščali* zares ni možna, kajne?

V Mozartovem času je bila pogosta praksa izvajanja *Harmonienmusik*. Z njimi so skupine pihalcev in njihovi protagonisti nastopili tako na visokih srečanjih plemstva kot tudi na ulicah, parkih in dvoriščih ter promovirali aktualne opere (radio in facebook takrat še nista bila v pomoč).

Čarobna piščal je najbolj izvajana opera vseh časov, ki se dotakne tako mladih kot starih, intelektualcev in čutečih, kjer sta ezoterika in ljudskost na poseben način upodobljeni v glasbeni pravljici ali igri misterijev. Že Goethe je dejal, da je za razumevanje tega libreta potrebne več izobraženosti, sicer ga bomo nevedno zaničevali.

Osredotočil sem se torej na odlomke, ki pričajo o moči flavte, o njeni ljubezni in modrosti, s kančkom humorja za popestritev. In vse to sem poskušal zaviti v nekakšno umetno suito.

V drugem delu koncerta bomo pričeli rojstvu indijske flavte hokagapi v praižvedbi Matije Krečiča. Sledile bodo miniaturne, iz katerih bo vel duh ljubezni in spoštovanja daljnih kultur (Indija, Japonska), z vonjem in pečatom, ki so ga te kulture dale impresionizmu (Roussel), in pastirskega hrepenenja z romantično in sodobno govorico (Weber, Schulhoff) ter zvena s Karpatov, Kavkaza in Balkana.

Za konec bomo slišali še glasbo argentinskega skladatelja Osvalda Golijova za film *Solze življenja* Sally Potter, ki si je za vodilni motiv sposodil Nadirjevo arijo iz opere *Iskalc biserov* G. Bizeta. In to se bo vtkalo v judovsko uspavanko, kot poslednji izzven flavte, zaveznice duše in solza ...

Še nekaj zgodovinskih zanimivosti o flavti

Zvok flavte oziroma raznih piščali, njenih predhodnic in sorodnic je fasciniral človeštvo od samih začetkov. Je najstarejši inštrument na svetu in ima zelo bogato zgodovino. Stari Egipčani, Etruščani, Grki, Rimljani pa Indijci in Kitajci, prav vsi so našli svoj pomen, izraz in simboliko v koščanih, lesenih ali bronastih piščalih, imenovanih naj, tibia, aulos, sirinks koantfee, huajapuhura itd.

Igranje na flavto je bilo del pitijskih iger (veljale so za konkurenco olimpijskim) in umetnost igranja na flavto je postala del uglajenih tekmovalcev po celotni Grčiji, pri katerih so celo ločili *fithaulesa* (uglajenega flavtista solista) od *horallesa* (flavtista, ki je spremljal zbor). V Rimu so spoštovali tudi slednjega in mu na nagrobni kamen obesili lovorov venec.

Flavta je bila simbol smrti in žalovanja tako v Rimu kot tudi Egiptu, saj nobena pogrebna slovesnost (preprosta

ali pompozna) ni minila brez skupine flavtistov. Ko je Neron vzdiknil, »Pokličite mi flavtiste,« je to pomenilo, da je bila izrečena smrtna kazen za katerega izmed članov vladarjeve družine. Flavtisti so bili bogato nagrajevani in so živeli luksuzno življenje, ki je botrovalo nastanku reka: »Brez dvoma je flavtistom narava podarila možgane, a kaj, ko jih kaj kmalu izpihnejo.«

V eksotičnih deželah je bila flavta pogosto glavni del in tudi objekt daritvenega obreda. Danes je za marsikoga nepojmljivo, da bi majhna in ljubka piščal lahko bila del najkrutejših, najbolj barbarskih in vraževernih ritualov. V Avstraliji in na Novi Zelandiji so najdene piščali povečini narejene iz človeških kosti. Tamkajšnja plemena so uporabljala nosno piščal, in sicer le za posebno slovesna zmagoslavja. Prisotnost flavte je bila zelo močna pri obredih starih indijanskih ljudstev (Aztekih in Majih) in tudi pozneje, pri plemenih Anasazi in Kiova, ki so jo uporabljali predvsem za ljubezensko dvorjenje.

Flavto je v svoji umetnosti upodobilo veliko slikarjev in kiparjev (Michelangelo, Tintoretto, Rodin, Rubens, Vermeer, Rembrandt in mnogi drugi).

William Shakespeare je izredno spoštoval flavto. V *Hamletu* flavto prinesejo na oder, jo pokažejo občinstvu ter razpravljajo o njeni glasbi, strukturi in uporabi. »Obvladaj te luknjice s prsti in palcem, daj jim dah z usti, in oglasila se bo najbolj prepričljiva glasba.« (W. Shakespeare, *Hamlet*)

IRENA GRAFENAUER

Irena Grafenauer se je rodila v Ljubljani, kjer je tudi zaključila podiplomski študij. Deset let je bila prva flavtistka v Simfoničnem orkestru Bavarskega radia, takrat še pod vodstvom Rafaela Kubelika in sira Colina Davisa. Skoraj

trideset let je kot redna profesorica poučevala na univerzi Mozarteum v Salzburgu.

Kot solistka in komorna glasbenica je Irena Grafenauer obšla svet ter igrala z velikimi umetniki, kot so Gidon Kremer, Oleg Maisenberg, Helmuth Deutsch in mnogi drugi. Večkrat je zmagala na največjih glasbenih tekmovanjih ter prejela več odlikovanj in nagrad za svoje umetniško delo. Posnela je nekaj neprekljivih albumov, med drugim z Akademijo St. Martin in the Fields za založbo Philips. Redno je gostovala na Glasbenem septembru v Mariboru, kjer je imela več nastopov med letoma 1975 in 1998 in nato leta 2004.

Leta 2003 je zbolela za levkemijo. Srečna je, da sme z njo živeti, sobivati in se učiti.

Vsem želi premirja in ljubezni.

MATE BEKAVAC

Mate Bekavac velja za enega najbolj izjemnih klarinetistov ne le v domači Sloveniji, temveč tudi v mednarodnih krogih. Poleg igranja na klarinet se posveča diriganju, najraje pa ustvarja izvirne koncertne sporede in muzicira z glasbeniki, s katerimi ga povezuje enaka glasbeniška zanesenost. Prejel je številne ugledne nagrade ter kot solist nastopil s prenekaterim imenitnim orkestrom in glasbenikom. Posebno predanost goji do komorne glasbe. V Sloveniji nastopa predvsem v abonmaju klasične glasbe v Kulturnem domu Franca Bernika v Domžalah, ki ga tudi sam oblikuje, in to z močno izraženo osebno noto.

MAIRÉAD HICKEY

Mairéad Hickey velja za eno najizjemnejših irskih violonistk. Zmagovalka mnogih uglednih mednarodnih tekmovanj se trenutno izpopolnjuje na ekskluzivni Akade-

miji Kronberg. Štiriindvajsetletna glasbenica ima za seboj že bogate izkušnje komornega muziciranja z velikani, kot so Steven Isserlis, Christian Tetzlaff, Tabea Zimmermann, Fazil Say, Alexander Lonquich, Pieter Wispelway, Dmitrij Sitkovetski, Boris Berezovski idr. Iz ljubezni do komorne glasbe je sodelovala pri ustanovitvi festivala Ortús v rojstnem Corku. Izjemna je tudi v igranju irske ljudske godbe.

BOŽENA ANGELOVA

Violinistka Božena Angelova je glasbeno pot začela v rodnem Mariboru, nato je študij nadaljevala v tujini in bila članica Mladinskega orkestra Gustava Mahlerja. Je prvo-nagrajenka mnogih slovenskih in mednarodnih tekmovanj. Njen repertoar sega od baroka do sodobne glasbe, kot solistka ali komorna glasbenica pa gostuje na številnih mednarodnih glasbenih festivalih. Redno sodeluje z orkestrom Camerata Salzburg, s Stuttgartskim komornim orkestrom, z ansamblom Musica Cubicularis itd. Kot lektorica poučuje violino ter komorno glasbo na univerzi za glasbo Mozarteum v Salzburgu.

GEA PANTNER

Gea Pantner Volfand je zaključila podiplomski študij v Ljubljani. Z velikim uspehom se je udeleževala domačih tekmovanj ter nastopala na recitalih Glasbene mladine ljubljanske. Je dobitnica Škerjančeve nagrade ljubljanskega Konservatorija za glasbo in balet, s kvartetom Accademia pa je prejela tudi študentsko Prešernovo nagrado. Kot solistka je med drugim nastopila z orkestrom Slovenske filharmonije ter za to prejela dodatno Prešernovo nagrado Akademije za glasbo. Bila je članica mednarodnih mladinskih orkestrrov, od leta 2012 pa je redna članica Simfoničnega orkestra RTV Slovenija.

JAKA STADLER

Jaka Stadler je violončelo študiral najprej v rojstni Ljubljani in nato v Münchnu. Osvojil je več nagrad, med drugim na tekmovanju Antonia Janigra v Zagrebu. Kot solist je nastopil z orkestrom Slovenske filharmonije in Zagrebškimi solisti. Solistični recitali so ga ponesli v Evropo in ZDA. Kot član Mladinskega orkestra Gustava Mahlerja, Orkestra Bavarske državne opere in Bamberških simfonikov je sodeloval z dirigenti, kot so Claudio Abbado, Mariss Jansons in Lorin Maazel. Bil je prvi violončelist Filharmoničnega orkestra iz Katarja, od leta 2010 pa je član Simfoničnega orkestra Bavarskega radia.

JOŠT LAMPRET

Jošt Lampret je študent Akademije za glasbo v Ljubljani, in sicer v razredu Zorana Markovića. Kot solist je med drugim nastopil z orkestrom Slovenske Filharmonije in Simfoničnim orkestrom RTV Slovenija, večkrat pa se je predstavil tudi na različnih recitalih v okviru Festivala Ljubljana, Imago Slovenia ter Glasbene mladine ljubljanske. Bil je član Mladinskega orkestra Gustava Mahlerja in Mediteranskega mladinskega orkestra. Sodeloval je s številnimi priznanimi glasbeniki (Vladimir Jurowski, Zoran Marković, Goran Bojčevski, Marko Hatlak itd.). Ob klasični glasbi igra tudi jazz.

PER RUNDBERG

Švedski pianist je najprej študiral v Stockholmu in nato v Angliji ter Salzburgu, Parizu in Budimpešti. Redno koncertira po vsej Evropi, v ZDA in Aziji, slišali smo ga lahko v tako rekoč vseh vodilnih koncertnih dvoranhah in na številnih evropskih festivalih. Njegovi partnerji pri komorni glasbi so bili, denimo, Dietrich Fischer Dieskau, Martin

Grubinger, Thomas Hampson, Alfons Kontarsky, Benjamin Schmid, Jörg Widmann idr. Intenzivno se ukvarja s sodobno glasbo in je tesno sodeloval z nekaterimi vodilnimi aktualnimi skladatelji, kot so George Crumb, Beat Furrer, Arvo Pärt in Giya Kancheli.

KLAUS JÄCKLE

Kitarist Klaus Jäckle kot izjemno delaven solist in komorni glasbenik izvaja širok repertoar najrazličnejših glasbenih žanrov in slogov. Igral je za Herberta von Karajana in v berlinski Filharmoniji, z Ireno Grafenauer, violistko Tabeo Zimmermann in Kvartetom Gewandhaus iz Leipziga, če omenimo le nekatere. Redno snema nove albume in

transkribira dela za različne založnike (npr. *Zimsko potovanje* s tenorjem Tilmanom Lichdijem). Študiral je v Salzburgu in pri Pepeju Romeru. Nastopil je s kvartetom Los Romanos ter kot solist uspešno nadomestil Romera.

MIA SKRBINAC

Mia Skrbinac (rodila se je leta 1994 v Mariboru) je dramska igralka. Po končanem študiju na AGRFT je sodelovala pri projektih na neodvisni sceni, v Lutkovnem gledališču Ljubljana, Mestnem gledališču ljubljanskem in SNG Drama v Ljubljani, kjer je bila zaposlena v letih 2017 in 2018. V prihodnji sezoni bo članica ansambla Mestnega gledališča ljubljanskega. Nastopa v filmih in nadaljevankeh.

NAPOVEDUJEMO IN VABIMO

DANSKI KOMORNI ORKESTER ÁDÁM FISCHER, dirigent

16. maj 2019 ob 19.30, dvorana Union, Maribor
5. koncert Orkestrskega cikla in za izven

Sposed:

*Joseph Haydn, Wolfgang Amadeus Mozart,
Ludwig van Beethoven*

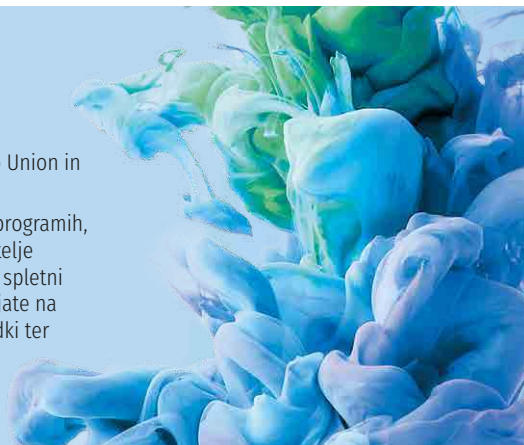

Koncertna sezona 2019/2020

V drugi polovici maja bomo predstavili dogodke Orkestrskega, Komornega in Mladinskega cikla v prihajajoči sezoni. Vrhunski glasbeniki bodo ponovno vabili na koncertna druženja v dvorano Union in Minoritsko cerkev.

Abonenti Orkestrskega in Komornega cikla boste podrobnosti o programih, nastopajočih ter vpisu v abonma prejeli po pošti. Preostale ljubitelje vrhunske glasbene umetnosti vabimo, da nas spremljate na naši spletni strani www.nd-mb.si, se prijavite na naše e-novice in nas spremljate na družabnih omrežjih, kjer bodo predstavljeni vsi prihajajoči dogodki ter ugodnosti, ki jih nudimo ob vpisu v abonma.

Vabljeni.

◀ NARODNI DOM MARIBOR ▶

Informacijska pisarna Narodnega doma Maribor

Uradne ure: delavniki od 9.00 do 16.00, v sredo od 9.00 do 17.00,

v soboto od 9.00 do 12.00 ter uro pred prireditvijo. **Dvorana Union:** uro pred prireditvijo.

☎ (02) 229 40 11, 229 40 50, 031 479 000, 040 744 122

✉ vstopnice@nd-mb.si; **spletni nakup vstopnic:** <http://nd-mb.kupikarto.si/>

📘 www.facebook.com/narodni.dom.maribor 📺 www.nd-mb.si

**VEČER
RADIO CITY**

Naklada: 300 kosov, brezplačen izvod.